27 Απριλίου 2016

Ποιά ήταν η Κασσιανή και ποιά η αμαρτωλή γυναίκα για την οποία μιλούν απόψε τα τροπάρια;

Ορθοδοξία και Ορθοπραξία / Θεολογία και Ζωή

Image not found or type unknown

Ποιά ήταν η Κασσιανή και ποιά η αμαρτωλή γυναίκα για την οποία μιλούν απόψε τα τροπάρ

Η Κασσιανή, όταν μεγάλωσε συνδύαζε τη σωματική ομορφιά με την εξυπνάδα της. Τρεις βυζαντινοί χρονικογράφοι, ο Συμεών ο μεταφραστής, ο Γεώργιος Αμαρτωλός και ο Λέων ο Γραμματικός, αναφέρουν ότι έλαβε μέρος στην τελετή επιλογή νύφης για τον αυτοκράτορα Θεόφιλο, την οποία είχε οργανώσει η μητριά του Ευφροσύνη.

Σε αυτή ο αυτοκράτορας επέλεγε τη σύζυγο της αρεσκείας του δίνοντας της ένα χρυσό μήλο. Θαμπωμένος από την ομορφιά της Κασσίας, ο νεαρός αυτοκράτορας την πλησίασε και της είπε: «Ως άρα δια γυναικός ερρύη τα φαύλα» «Από μία γυναίκα ήρθαν στον κόσμο τα κακά [πράγματα]», αναφερόμενος στην αμαρτία και τις συμφορές που προέκυψαν από την Εύα. Η Κασσία, ετοιμόλογη, του απάντησε: «Αλλά και δια γυναικός πηγάζει τα κρείττονα» «Και από μία γυναίκα [ήρθαν στον κόσμο] τα καλά [πράγματα]», αναφερόμενη στην ελπίδα της σωτηρίας από την ενσάρκωση του Χριστού μέσω της Παναγίας. Με βάση την παράδοση ο ακριβής διάλογος ήταν:

– Εκ γυναικός τα χείρω.
– Και εκ γυναικός τα κρείττω.

Ο εγωισμός του Θεόφιλου τραυματίστηκε με αποτέλεσμα να απορρίψει την Κασσιανή και να επιλέξει τη Θεοδώρα για σύζυγό του.

Οι επόμενες πληροφορίες που σώζονται για την Κασσιανή είναι ότι το 843 μ.Χ. ίδρυσε ένα κοινόβιο στα δυτικά της Κωνσταντινούπολης, κοντά στα τείχη της πόλης, του οποίου έγινε και η πρώτη ηγουμένη. Αν και πολλοί ερευνητές αποδίδουν την επιλογή της αυτή στην αποτυχία της να γίνει αυτοκράτειρα, μία επιστολή του Θεόδωρου του Στουδίτου αποδίδει διαφορετικά κίνητρα στην ενέργεια της αυτή. Διατηρούσε στενή σχέση με τη γειτονική Μονή Στουδίου, η οποία έμελλε να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην επανέκδοση βυζαντινών λειτουργικών βιβλίων τον 9ο και το 10ο αιώνα μ.Χ., με αποτέλεσμα τη διάσωση των έργων της

(Kurt Sherry, σελ. 56).

Με βάση την παράδοση ο αυτοκράτορας Θεόφιλος, συνεχίζοντας να είναι ερωτευμένος μαζί της, επιθυμούσε να την δει για μία τελευταία φορά πριν πεθάνει κι έτσι πήγε στο μοναστήρι όπου βρισκόταν. Η Κασσιανή ήταν μόνη στο κελί της γράφοντας το γνωστό τροπάριο της, που ψάλλεται στις Εκκλησίες το βράδυ της Μεγάλης Τρίτης, όταν αντιλήφθηκε την άφιξη της αυτοκρατορικής ακολουθίας. Τον αγαπούσε ακόμη αλλά πλέον είχε αφιερώσει τη ζωή της στο Θεό γι αυτό και κρύφτηκε, μη επιθυμώντας να αφήσει το παλιό της πάθος να ξεπεράσει το μοναστικό της ζήλο. Άφησε όμως το μισοτελειωμένο ύμνο πάνω σε ένα τραπέζι. Ο Θεόφιλος ανακάλυψε το κελί της και μπήκε σε αυτό ολομόναχος. Την αναζήτησε αλλά μάταια. Εκείνη τον παρακολουθούσε μέσα από μία ντουλάπα στην οποία είχε κρυφτεί. Ο Θεόφιλος στενοχωρήθηκε, έκλαψε και μετάνιωσε που για μία στιγμή υπερηφάνειας έχασε μία τόσο όμορφη και έξυπνη γυναίκα. Στη συνέχεια βρήκε τα χειρόγραφα της Κασσιανής επάνω στο τραπέζι και τα διάβασε. Μόλις ολοκλήρωσε την ανάγνωση κάθισε και πρόσθεσε ένα στίχο στον ύμνο. Σύμφωνα με την παράδοση ο στίχος αυτός ήταν «ὧν ἐν τῷ παραδείσῳ Εὔα τὸ δειλινόν, κρότον τοῖς ὠσὶν ἠχηθεῖσα, τῷ φόβῳ ἐκρύβη». Φεύγοντας εντόπισε την Κασσιανή που κρυβόταν στην ντουλάπα αλλά δεν της μίλησε, σεβόμενος την επιθυμία της. Η Κασσιανή βγήκε από την κρυψώνα της μετά την αναχώρηση του αυτοκράτορα, διάβασε την προσθήκη του και στη συνέχεια ολοκλήρωσε τον ύμνο.

Η μεγάλη αυτή ποιήτρια, υμνογράφος και μελωδός της εκκλησίας μας, η Αγία Κασσιανή, ταξίδεψε στην Ιταλία και την Κρήτη και κατέληξε στην Κάσο ετελείωσε η επίγεια ζωή της. Μετά το θάνατό της, τοποθέτησαν το σώμα της σε μαρμάρινη λάρνακα και την έβαλαν σε παρεκκλήσιο, που ήταν αφιερωμένο στο όνομά της. Σώζεται σήμερα η λάρνακα και το βυζαντινό ψηφιδωτό του 9ου αιώνα μ.Χ. Επίσης στο εκκλησάκι υπάρχει εντοιχισμένη πλάκα με σημείο του σταυρού και χρονολογία 890 μ.Χ. Κατά πληροφορίες, πάλι από την Κάσσο, τα οστά της Οσίας έχουν μεταφερθεί στην Ικαρία.

Παρόλο που την μνήμη της δεν την αναφέρει κανένας Συναξαριστής, οι Κάσιοι, από τη συγγένεια του ονόματος της με το νησί τους, καθιέρωσαν τη μνήμη αυτής την 7η Σεπτεμβρίου και ο Γεώργιος Σασσός ο Κάσιος φιλοπόνησε και ειδική Ακολουθία, που δημοσιεύθηκε στην Αλεξάνδρεια το 1889 μ.Χ. στο τυπογραφείο της «Μεταρρυθμίσεως». Το παράδοξο όμως είναι, ότι η Ακολουθία αυτή αφιερώθηκε στον Πατριάρχη Αλεξανδρείας Σωφρόνιο, που ο ίδιος στην συνέχεια την έδωσε για εκτύπωση στον Μητροπολίτη Θηβαΐδας Γερμανό (την 1η Σεπτεμβρίου 1889 μ.Χ.) και έτσι, επισημοποιήθηκε κατά κάποιο τρόπο η Αγιοκατάταξη της Κασσιανής από την Εκκλησία της Αλεξανδρείας, όπως το ποθούσαν οι κάτοικοι της Κάσου.

Η παρουσία της Κασσιανής έχει επισκιάσει τους υμνογράφους και μελωδούς της εποχής της, διότι αποτελεί την πλέον επιφανή γυναίκα μελωδό (έγραφε και τους ύμνους και τη μελωδία) στην ιστορία της βυζαντινής μουσικής. Έχοντας ιδιαίτερο ταλέντο, ευφυΐα, ευαισθησία και εκφραστικό πλούτο διακρίθηκε στον τομέα της μελουργίας (σ’ αυτό τη βοήθησε η μεγάλη μόρφωση, που η ευγενής καταγωγή της, της επέτρεψε να έχει). Γι’ αυτό και το έργο της είναι διαχρονικό και πάντα επίκαιρο, και συγκινεί ιδιαίτερα τον ορθόδοξο κόσμο.

Στην Κασσιανή αποδίδονται γύρω στα 45 έργα, από τα οποία τα 23 τουλάχιστον είναι χωρίς αμφιβολία δικά της, ενώ τα υπόλοιπα είναι αγνώστου προελεύσεως. Έχει επίσης μελοποιήσει κείμενα διαφόρων υμνογράφων. Από τα πιο γνωστά τροπάρια είναι το περίφημο «Κύριε, ἡ ἐν πολλαῖς ἁμαρτίαις περιπεσοῦσα γυνή» , σε ήχο πλ. δ΄, που ψάλλεται στους ναούς το βράδυ της Μεγάλης Τρίτης, καθώς και οι ειρμοί από την Α΄Ε΄ ωδή του Κανόνος του Μεγάλου Σαββάτου «Κύματι Θαλάσσης»). Το μεγαλύτερο μέρος του έργου της αποτελείται από στιχηρά για εορταζομένους Αγίους. Στην ίδια αποδίδεται και ο τετραώδιος κανόνας: «Ἄφρων γηραλέε» , όπως και πολλά δοξαστικά, μεταξύ των οποίων και ένα περίφημο δοξαστικό των Χριστουγέννων, το «Αὐγούστου μοναρχήσαντος», σέ ήχο β΄. Κατά τον βυζαντινολόγο Κρουμβάχερ «η Κασσιανή ήταν μια εξαίρετη μορφή και το έργο της το διακρίνει ισχυρά πρωτοβουλία, βαθεία μόρφωσις, αυτοπεποίθησις και παρρησία. Πολύ συναίσθημα και βαθεία θεοσέβεια». Και ο Σωφρόνιος Ευστρατιάδης, αναφερόμενος στο έργο της, έγραψε ότι «το χαρακτηρίζει γλυκύτης μέλους ακορέστου».

Μερικές σημαντικές επισημάνσεις για το Τροπάριο της Κασσιανής

Αρκετοί πιστοί πιστεύουν λανθασμένα ότι η Κασσιανή ήταν αμαρτωλή και διεφθαρμένη γυναίκα, και μιλώντας η Κασσιανή για την πόρνη γυναίκα του Ευαγγελίου βρίσκει ευκαιρία να μιλήσει για τον εαυτό της.

Ωστόσο, όπως διαβάζουμε στο βίο της, από πουθενά δεν φαίνεται αυτό. Η Κασσιανή ήταν μία οσία μοναχή του Βυζαντίου, προικισμένη με καταπληκτικό ποιητικό ταλέντο. Αντί για τη βασιλική αλουργίδα προτίμησε το ταπεινό σχήμα της μοναχής και έγραψε πολλούς ύμνους.

Ποιά λοιπόν είναι η πόρνη γυναίκα, για την οποία μιλάνε όλα τα τροπάρια το βράδυ της Μεγάλης Τρίτης;

Στην ερώτηση αυτή, αρκετοί απαντούν, λανθασμένα, ότι αφού δεν είναι η Οσία Κασσιανή, τότε η αμαρτωλή και διεφθαρμένη γυναίκα θα πρέπει να είναι η Μαρία η Μαγδαληνή! Η αλήθεια όμως είναι ότι η Μαρία η Μαγδαληνή δεν υπήρξε διεφθαρμένη και πόρνη ποτέ. Ήταν μια ύπαρξη, που έπασχε, και την θεράπευσε ο Χριστός. Ο ευαγγελιστής Λουκάς λέγει χαρακτηριστικά για τη Μαρία τη Μαγδαληνή: «Ακολουθούσαν τον Ιησού οι δώδεκα μαθηταί και γυναίκες, μεταξύ των οποίων η Μαρία, που ονομαζόταν Μαγδαληνή, απ’ την οποία είχε βγάλει εφτά δαιμόνια» (Λουκ. 8, 2). Η Μαρία η Μαγδαληνή ήταν λοιπόν δαιμονισμένη και ο Χριστός της έβγαλε τα δαιμόνια, όπως έβγαλε και τα δαιμόνια τόσων άλλων ανθρώπων.

Και τότε ποιά είναι η πόρνη, που άλειψε με μύρο τα πόδια του Χριστού, η πόρνη, για την οποία μιλάνε τα τροπάρια της Μεγάλης Τρίτης (βράδυ);

Η αμαρτωλή και διεφθαρμένη πόρνη, αυτή που άλειψε με μύρο τα πόδια του Χριστού, μας είναι άγνωστη, είναι ανώνυμη. Ακούσατε σε κανένα τροπάριο το όνομα της πόρνης; Διαβάσατε στον Ευαγγελιστής Λουκά, που περιγράφει τη σχετική σκηνή, να αναφέρει πουθενά το όνομα της; Όχι! Είναι χαρακτηριστικό, ότι οι Απόστολοι, ενώ δεν έκρυβαν τις δικές τους ατέλειες και πτώσεις, όταν μιλάνε για μεγάλους αμαρτωλούς που μετανοούν, δεν αναφέρουν το όνομά τους. Δεν θέλουν να τους διαπομπεύσουν.

Πηγή: briefingnews.gr